

מצותה, ומותרת בהנאה (478).

מפני ש"מצות לאו ליהנות ניתנו" (482).

ערבה, לא נהנין, אסור להנות ממנה, ולא מועלין, מפני שאינה קדושה (479).

גמרא:

שנינו במשנתנו: המים שבכד של זהב, לא נהנין ולא מועלין.

רבי אלעזר ברבי צדוק אומר: נוהגין (480) **היו הזקנים** (481) **שנהנים מהם בלולביהן,**

ולא היה מצוי לערבה של מקדש בחג. ומכל מקום, בלולביהם היו נהנין הזקנים לרבי אלעזר ברבי צדוק, דדבר מועט הוא ויש לו קצבה.

וכוונתו לפרש שלא כדעת התוס' [עייני הערה 482] שמחלוקת תנאי המשנה הוא מטעם "מצות לאו ליהנות ניתנו", אלא, שלכולי עלמא אינה הקדש ואיסורה הוא רק גזירה מדרבנן, ונחלקו אם גזרו גם על הזקנים.

ועיני בקרן אורה, הסוכר גם כן, שאינו אלא איסור דרבנן.

480. גירסת התוס': **נהנין היו מהם זקנים בלולביהם.**

וגירסת השיטה **מקובצת: נותנין היו ממנה זקנים בלולביהם.**

481. והטעם שדוקא זקנים כתב התוס' **יום טוב**, מפני שלא יכלו לטרוח אחר ערבה. אי נמי, מפני חשיבותם הורשו ליקח. ועיין בהערה 479 בשם הטורי **אבן**.

482. פירש רש"י [ראש השנה כח א]: מצות לא ליהנות ניתנו: לישראל, להיות קיומם להם הנאה, אלא לעול על צואריהם ניתנו. וכתב התוס' **יום טוב**, שלכאורה לא חולק התנא קמא, שהרי קיימא לן מצות לאו ליהנות ניתנו, בלי חולק.

אלא שהרמב"ם כתב בפירוש המשנה, שאף על פי שהוא "הדבר האמיתי", בכל זאת, אינה הלכה. וכן בחיבורו **יד החזקה** [פרק ה הלכה ו] אינו מביא דעת רבי אלעזר ברבי צדוק.

שמועלין בגידולין.

והצאן קדשים מתרץ: מפני שאין מעילה במחובר.

ותמה עליו הקרן אורה, האם לכך יקרא מעילה במחובר, כשתולשה ונהנה ממנה, ומאי שנא מאילן מלא פירות ושדה מלאה עשבים? ולפי דברי המפרשים הנ"ל, שהטעם שאין מועלים משום שאינה שווה פרוטה, גם כן קשה, אם כן מה הדין המחודש בערבה?

בשלמא על המשנה [לפי פירוש הרמב"ם] לא קשה, כי עיקר החידוש הוא בדברי רבי אלעזר ברבי צדוק, אבל על דברי הרמב"ם ביד החזקה קשה, פשיטא! מה משמיענו? אבל לדברי הדבר אברהם, יש כאן דין מחודש.

478. כן כתב המיוחס לרש"י.

אבל הקרן אורה טוען, שיש לומר, שלא שייך כאן "נעשית מצותה", כי אינו הקדש ממש [עיין הערה הבאה].

ואדרבה! קודם המצוה בלאו הכי אסור משום "הוקצה למצותה".

ועיין בחידושי חתם סופר [סוכה לה] ובחשק שלמה [סוכה שם] ותקנת עזרא וזרע אברהם [חלק ב סימן מא] הדנים מצד "לכם", ואכמ"ל.

479. כן כתבו התוס'.

והטורי **אבן** [ראש השנה כח א] כתב: אף על פי שאין כאן **צד הקדש**, מכל מקום, הרחיקו כל אדם ממנה, שאם היו נהנין היו מכלין את הכל,